

Tuần 2

Ngày soạn: 9/9/2022

Tiết 4 BÀI 4: LAO ĐỘNG VÀ VIỆC LÀM. CHẤT LƯỢNG CUỘC SỐNG
I. MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này:

- Trình bày được đặc điểm nguồn lao động và việc sử dụng lao động ở Việt Nam.
- Đánh giá được sức ép dân số đối với vấn đề giải quyết việc làm ở Việt Nam.
- Phân tích được một số vấn đề việc làm ở địa phương và đề xuất hướng giải quyết cơ bản..
- Phân tích được sự phân hóa thu nhập theo vùng.

2. Năng lực

* Năng lực chung

- Năng lực tự chủ và tự học: biết chủ động tích cực thực hiện nhiệm vụ học tập được giao.
- Năng lực giao tiếp và hợp tác: Trình bày suy nghĩ/ ý tưởng, lắng nghe/ phản hồi tích cực; giao tiếp và hợp tác khi làm việc nhóm.

* Năng lực Địa Lí

- Năng lực nhận thức khoa học địa lí: Phân tích, nhận xét các biểu đồ và bảng số liệu về cơ cấu lao động phân theo thành thị, nông thôn, theo đào tạo; cơ cấu sử dụng lao động theo ngành và theo thành phần kinh tế ở nước ta.
- Năng lực vận dụng kiến thức kĩ năng đã học: Trình bày được hiện trạng chất lượng cuộc sống ở nước ta.

3. Phẩm chất

- Trách nhiệm: Có nhận thức đúng đắn về lao động và việc làm
- Chăm chỉ: Tìm hiểu đặc điểm của vấn đề lao động và việc làm ở nước ta.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Chuẩn bị của GV

- Các biểu đồ về cơ cấu lao động trong SGK (phóng to).
- Các bảng số liệu về sử dụng lao động theo ngành và theo thành phần kinh tế
- Video, tranh ảnh, sách tham khảo

2. Chuẩn bị của HS

- Sách giáo khoa, sách tập ghi bài.

III. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

A. HOẠT ĐỘNG KHỞI ĐỘNG

a) *Mục đích:*

- Tạo hứng thú cho học sinh trước khi bước vào bài mới.

b) *Nội dung:*

Giáo viên cho HS quan sát bảng số liệu và trả lời các câu hỏi

c) *Sản phẩm:* HS trả lời các câu hỏi.

- Cơ cấu dân số nước ta bao gồm những nhóm tuổi 0 - 14t; 15 - 59t; > 60t
- Những người thuộc nhóm tuổi 15- 59t là nguồn lao động của nước ta.
- Nước ta chưa sử dụng hết nguồn lao động này do dân số đông nhưng kinh tế chưa phát triển.

d) *Tổ chức thực hiện:*

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ: Giáo viên đưa bảng số liệu bảng 2.2 để học sinh quan sát và trả lời các câu hỏi:

- Cơ cấu dân số nước ta bao gồm những nhóm tuổi nào?
- Những người thuộc nhóm tuổi nào chính là nguồn lao động của nước ta?
- Qua hiểu biết thực tế, hãy cho biết nước ta đã sử dụng hết nguồn lao động này chưa, vì sao?

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ: HS quan sát số liệu ở bảng 2.2 và bằng hiểu biết của mình để trả lời.

Bước 3: Báo cáo, thảo luận: HS trình bày kết quả, bổ sung.

Bước 4: Kết luận, nhận định: GV nhận xét và dẫn dắt vào bài học

=> Nguồn lao động là nhân tố quan trọng hàng đầu của sự phát triển KT-XH, có ảnh hưởng quyết định đến việc sử dụng các nguồn lực khác. Song không phải bất cứ ai cũng tham gia sản xuất, mà chỉ một bộ phận dân số có đủ sức khỏe và trí tuệ, ở vào độ tuổi nhất định và việc sử dụng lao động, việc làm ở nước ta như thế nào? có những đặc điểm gì? Để hiểu rõ vấn đề lao động, việc làm và chất lượng cuộc sống, chúng ta cùng tìm hiểu nội dung bài học hôm nay.

B. HÌNH THÀNH KIẾN THỨC MỚI

Hoạt động 1: Tìm hiểu nguồn lao động và sử dụng lao động

a) *Mục đích:*

Trình bày được đặc điểm về nguồn lao động và sử dụng lao động.

b) *Nội dung:*

- HS dựa vào nội dung sách giáo khoa và khai thác biểu đồ SGK để trả lời các câu hỏi.

❖ Nội dung chính:

I. Nguồn lao động và sử dụng lao động:

1) Nguồn lao động:

- Dồi dào và tăng nhanh.
- Bình quân mỗi năm tăng thêm hơn 1 triệu lao động.
- Phần lớn lao động của nước ta phân bố ở nông thôn.
- Ưu điểm và hạn chế: SGK
- Chất lượng nguồn lao động của nước ta chưa cao, song ngày càng được cải thiện và nâng cao dần.
- * Để nâng cao chất lượng nguồn lao động cần đầu tư cho GD-ĐT, đẩy mạnh công tác hướng nghiệp, dạy nghề...

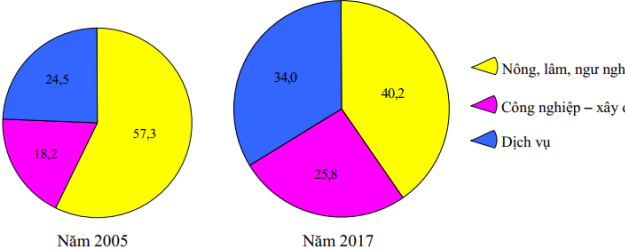
2) Sử dụng lao động:

Cơ cấu sử dụng LĐ của nước ta đang có sự thay đổi theo hướng tích cực:

- Trong các ngành kinh tế :
  - + LĐ trong khu vực Nông-Lâm-Ngư đang ↓ ,
  - + LĐ trong khu vực CN- DV đang ↑.
- Trong các thành thành phần kinh tế:
  - + Nhà nước : giảm nhanh
  - + Ngoài nhà nước và có vốn đầu tư nước ngoài: tăng nhanh

c) Sản phẩm: HS trả lời theo nhóm

d) Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Sản phẩm dự kiến
<p>Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ: Giao nhiệm vụ: Quan sát hình 4.1, hình 4.2 và nội dung có trong mục 1 SGK để thảo luận .</p> <p>- GV phân lớp thành 6 nhóm:</p> <p>N1 & N2:</p> <p>- GV cho HS quan sát lại bảng số liệu 2.2 SGK (chú ý tỉ lệ người trong độ tuổi 15 – 59) và nội dung SGK, cho biết nước ta có nguồn lao động như thế nào?</p> <p>- Dựa vào H4.1, hãy nhận xét về cơ cấu lao động giữa nông thôn và thành thị. Giải thích nguyên nhân của sự phân bố này.</p> <p>N3 & N4:</p> <p>- Dựa vào H4.1, hãy:</p> <p>+ Nêu mặt mạnh và hạn chế của nguồn lao động nước ta.</p> <p>+ Nhận xét về chất lượng của lực lượng lao động ở nước ta. Đề nâng cao chất lượng của nguồn lao động cần có những giải pháp gì?</p> <p>N5 & N6:</p> <p>- Quan sát H4.2 dưới đây và nêu nhận xét:</p> <p>Biểu đồ cơ cấu sử dụng lao động theo ngành của nước ta năm 2005 và năm 2017 (%) [tr</p> <p>Năm 2005 Năm 2017</p> <p>+ Cơ cấu sử dụng lao động theo ngành ở nước ta?</p> <p>+ Sự thay đổi của cơ cấu lao động theo ngành?</p> <p>+ Quan sát bảng số liệu 4.1 SGK, cho biết sự thay đổi của cơ cấu LĐ phân theo thành phần kinh tế.</p>	<p>N1 & N2:</p> <p>- Nước ta có nguồn lao động: Nguồn lao động nước ta dồi dào và tăng nhanh</p> <p>- Cơ cấu lao động giữa nông thôn và thành thị:</p> <p>- Lao động thành thị thấp 24,2%</p> <p>- Lao động nông thôn cao 75,8%</p> <p>- Do Việt Nam là nước nông nghiệp có nhiều kinh nghiệm trong sản xuất nông nghiệp, trình độ chuyên môn còn non kém.</p> <p>N3 & N4:</p> <p>- Dựa vào H4.1, hãy:</p> <p>+ Mặt mạnh và hạn chế của nguồn lao động nước ta:</p> <p>- Mạnh: Nhiều kinh nghiệm trong sản xuất, lâm nghiệp, tcn, khả năng tiếp thu KHKT.</p> <p>- Hạn chế: Thấp trình độ chuyên môn.</p> <p>+ Chất lượng của lực lượng lao động ở nước ta:</p> <p>- Lao động qua đào tạo thấp 21,2%</p> <p>- Lao động không qua đào tạo 78,8%</p> <p>- Giải pháp: Tăng cường đào tạo những lao động lành nghề, hợp tác lao động nước ngoài...</p> <p>N5 & N6:</p> <p>- Quan sát H4.2 dưới đây và nêu nhận xét:</p> <p>+ Cơ cấu sử dụng lao động theo ngành ở nước ta: Nông lâm ngư nghiệp: 40,2%; Công nghiệp xây dựng 25,8%; Dịch vụ: 34%.</p> <p>+ Sự thay đổi của cơ cấu lao động theo ngành: Cơ cấu sử dụng lao động trong các ngành kinh tế đang</p>

Cơ cấu sử dụng lao động phân theo thành phần kinh tế của nước ta qua các năm [trang 17]

(Đơn vị: %)

Thành phần kinh tế	Năm	2000	2005	2010	2015	2017
Tổng số		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kinh tế Nhà nước		9,3	9,5	10,4	9,8	9,8
Kinh tế ngoài Nhà nước		90,1	88,9	86,1	86,0	85,2
Khu vực có vốn đầu tư nước ngoài		0,6	1,5	3,5	4,2	5,0

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ: Cập đôi HS thực hiện nhiệm vụ, trao đổi kết quả làm việc và ghi vào giấy nháp. Trong quá trình HS làm việc, GV phải quan sát, theo dõi, đánh giá thái độ...

Bước 3: Báo cáo, thảo luận: Trình bày trước lớp, các HS khác nhận xét, bổ sung.

Bước 4: Kết luận, nhận định: GV nhận xét, bổ sung và chuẩn kiến thức.

thay đổi theo hướng tích cực: giảm trong nông lâm, ngư nghiệp, tăng trong công nghiệp, xây dựng và dịch vụ.

+ Sự thay đổi của cơ cấu LĐ phân theo thành phần kinh tế: Trong các thành phần kinh tế: Nhà nước: giảm nhanh; Ngoài nhà nước và có vốn đầu tư nước ngoài: tăng nhanh.

Hoạt động 2: Tìm hiểu vấn đề việc làm

a) Mục đích:

- Biết được sức ép của dân số đối với việc giải quyết việc làm.

b) Nội dung:

- Học sinh tìm hiểu kiến thức trong SGK và quan sát lược đồ để trả lời các câu hỏi.

❖ **Nội dung chính:**

II. Vấn đề việc làm

- Nguồn lao động dồi dào trong điều kiện nền kinh tế nước ta chưa phát triển đã tạo nên sức ép rất lớn đến việc làm.

- Ở nước ta tình trạng thiếu việc làm ở nông thôn và thất nghiệp ở thành thị khá phổ biến.

- Hướng giải quyết việc làm:

+ Phân bố lại dân cư & lao động giữa các vùng.

+ Đa dạng hoá các hoạt động kinh tế ở nông thôn

+ Phát triển HĐ công nghiệp, dịch vụ ở các đô thị.

+ Đa dạng hoá các loại hình đào tạo, đẩy mạnh công tác hướng nghiệp, dạy nghề giới thiệu việc làm, xuất khẩu lao động...

c) Sản phẩm: Hoàn thành các câu hỏi

d) Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Sản phẩm dự kiến
<p>Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ: : GV cho HS theo dõi đoạn đầu video: https://www.youtube.com/watch?v=aWo_iDpWVzQ - Tại sao nói vấn đề việc làm đang là vấn đề xã hội gay gắt ở nước ta? - GV giới thiệu về tình trạng thiếu việc làm ở nông thôn & thất nghiệp ở thành thị (GV phân tích các số</p>	<p>- Vấn đề việc làm đang là vấn đề xã hội gay gắt ở nước ta: Do đặc điểm sản xuất nông nghiệp, ngành nghề ở nông thôn còn hạn chế, ... - Để giải quyết vấn đề việc làm cần có những giải pháp:</p>

<p><i>liệu SGK: TL thời gian làm việc được sử dụng ở nông thôn là 77,7% ;TL thất nghiệp ở khu vực thành thị là 6%).</i></p> <p>- Để giải quyết vấn đề việc làm theo em cần có những giải pháp nào?</p> <p>Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ: Cặp đôi HS thực hiện nhiệm vụ, trao đổi kết quả làm việc và ghi vào giấy nháp. Trong quá trình HS làm việc, GV phải quan sát, theo dõi, đánh giá thái độ...</p> <p>Bước 3: Báo cáo, thảo luận: Trình bày trước lớp, các HS khác nhận xét, bổ sung.</p> <p>Bước 4: Kết luận, nhận định: GV nhận xét, bổ sung và chuẩn kiến thức.</p>	<p>Phân bố lại lao động, dân cư giữa các vùng. Đa dạng hóa các hoạt động kinh tế ở nông thôn Phát triển các hoạt động công nghiệp, dịch vụ ở đô thị. Đa dạng hóa các loại hình đào tạo...</p>
--	---

Hoạt động 3: Tìm hiểu chất lượng cuộc sống

a) Mục đích:

- Biết sơ lược về chất lượng cuộc sống và nâng cao chất lượng cuộc sống của nhân dân ta.

b) Nội dung:

- Học sinh tìm hiểu kiến thức trong SGK để trả lời các câu hỏi.

❖ **Nội dung chính:**

III. Chất lượng cuộc sống

1/ Thành tựu: Chất lượng cuộc sống của người dân ngày càng được cải thiện và nâng cao dần

2/ Hạn chế: Chất lượng cuộc sống của người dân còn chênh lệch giữa nông thôn, thành thị; giữa các tầng lớp dân cư trong xã hội.

c) Sản phẩm: Trả lời các câu hỏi.

d) Tổ chức thực hiện:

Hoạt động của GV và HS	Sản phẩm dự kiến
<p>Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ: : Cho HS đọc mục 2 SGK để tìm hiểu về chất lượng cuộc sống hiện nay của người dân VN. Từng cặp đọc, trao đổi và trả lời các câu hỏi sau:</p> <p>- Qua nội dung SGK & qua thực tế cuộc sống hiện nay, em có nhận xét gì về chất lượng cuộc sống của người dân VN?</p> <p>- Chúng ta đã đạt được những thành tựu gì trong việc nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân?</p> <p>- Qua việc nắm bắt thông tin từ sách báo, đài... em có nhận xét gì về chất lượng cuộc sống của người dân ở nông thôn và thành thị; ở miền núi,</p>	<p>- Chất lượng cuộc sống của người dân VN ngày càng được nâng cao.</p> <p>- Chúng ta đã đạt được những thành tựu trong việc nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân: Người biết chữ 90,3%(1999). GDP gia tăng, dịch vụ xã hội tốt hơn, tuổi thọ tăng nam 76,4, nữ 74. tử vong, suy dinh dưỡng giảm, dịch bệnh bị đẩy lùi....</p>

<p>đồng bằng; giữa các tầng lớp dân cư trong xã hội?</p> <p>Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ: Cặp đôi HS thực hiện nhiệm vụ, trao đổi kết quả làm việc và ghi vào giấy nháp. Trong quá trình HS làm việc, GV phải quan sát, theo dõi, đánh giá thái độ...</p> <p>Bước 3: Báo cáo, thảo luận: Trình bày trước lớp, các HS khác nhận xét, bổ sung.</p> <p>Bước 4: Kết luận, nhận định: GV nhận xét, bổ sung và chuẩn kiến thức.</p>	<p>- Chất lượng cuộc sống của người dân ở nông thôn và thành thị; ở miền núi, đồng bằng; giữa các tầng lớp dân cư trong xã hội còn có sự chênh lệch, phân biệt giàu nghèo,...</p>
--	---

C. HOẠT ĐỘNG LUYỆN TẬP

a) Mục đích:

- Giúp học sinh củng cố và khắc sâu nội dung kiến thức bài học

b) Nội dung: Vận dụng kiến thức bài học để đưa ra đáp án.

c) Sản phẩm: Đưa ra đáp án.

Xóa đói giảm nghèo, đảm bảo công bằng XH; tạo việc làm, tăng thu nhập; nâng cao trình độ dân trí và năng lực phát triển; bảo vệ môi trường...

d) Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ: : GV cho HS hoạt động cá nhân và trả lời nhanh câu hỏi sau:

Nêu các phương hướng để nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân.

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ: HS trả lời cá nhân

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ: GV mời đại diện HS trả lời. Các HS khác nhận xét và bổ sung đáp án. **Bước 4: Kết luận, nhận định:** GV chốt lại kiến thức của bài.

D. HOẠT ĐỘNG VẬN DỤNG

a) Mục đích: Hệ thống lại kiến thức về dân cư Việt Nam

b) Nội dung: Vận dụng kiến thức đã học hoàn thành nhiệm vụ.

c) Sản phẩm: Vẽ được biểu đồ

d) Tổ chức thực hiện:

Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ: : GV giao nhiệm vụ: Vẽ biểu đồ thể hiện số lao động, tỉ lệ thất nghiệp ở thành thị và thời gian thiếu việc làm ở nông thôn nước ta giai đoạn 1998 -2009.

Lao động và việc làm ở nước ta giai đoạn 1998 -2009

Năm	Số lao động đang làm việc (triệu người)	Tỉ lệ thất nghiệp ở thành thị (%)	Thời gian thiếu việc làm ở nông thôn (%)
1998	35,2	6,9	28,9
2000	37,6	6,4	25,8
2002	39,5	6,0	24,5
2005	42,7	5,3	19,4
2009	47,7	4,6	15,4

Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ: Thực hiện nhiệm vụ: HS hỏi và đáp ngắn gọn

Bước 3: Báo cáo, thảo luận: GV hướng dẫn HS về cách vẽ. HS vẽ theo hướng dẫn

Bước 4: Kết luận, nhận định: GV dặn dò HS tự làm ở nhà tiết sau nhận xét.

* HƯỚNG DẪN VỀ NHÀ

- Học bài cũ, trả lời câu hỏi SGK.
- Hoàn thành câu hỏi phân vận dụng.
- Chuẩn bị bài mới